

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus címe: Társadalmi és pszichológiai stúdiumok A társadalmi igazságosság kérdései a művészet és a design területén				
Kurzus oktató(k) neve és elérhetősége: Balázs Anna balazsann@gmail.com				
Kód: B-AE-501	Kapcsolódó tanterv (szak/szint):	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter):	Kredit:	Tanóraszám: Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok:	Típus: (szeminárium/előadás/gyakorlat/konzultáció stb.)	Szab.vál-ként felvehető-e?	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurzus célja és alapelvei: A kurzus célja, hogy a hallgatók ismereteket szerezzenek a társadalmi igazságosság alapelveiről, valamint azok alkalmazási lehetőségeiről a kulturális és tervezési gyakorlatokban. A képzés kiemelt figyelmet fordít a kritikai gondolkodásra, az etikus döntéshozatalra, valamint a társadalmi, kulturális és ökológiai szempontok integrálására a szakmai folyamatok során. Külön hangsúlyt kapnak azok a rendszerszintű tényezők, amelyek befolyásolják az egyéni és közösségi lehetőségeket – így például a társadalmi egyenlőtlenségek és a kulturális különbségek hatása a személyes tapasztalatokra és szakmai pozíciókra. A kurzus célja továbbá, hogy felhívja a figyelmet a globális, rendszerszintű társadalmi kihívásokra, és ösztönözze a hallgatókat arra, hogy saját szakterületükön belül elinduljanak a lokálisan releváns, társadalmilag felelős gondolkodás irányába. A képzés támogatja a résztvevő hallgatók tudatosabb szerepvállalását a társadalmi folyamatok alakításában, reflektálva saját felelősségükre és lehetőségeikre. Végül soron a kurzus célja, hogy elősegítse a hallgatók önálló, reflektált szakmai pozíciójának kialakítását, miközben képessé válnak saját tevékenységük dilemmáinak, ellentmondásainak és társadalmi hatásainak felismerésére és elemzésére.				
A kurzus alapelvei • Kritikai szemléletmód fejlesztése: A hallgatók képessé válnak arra, hogy elemzéseket végezzenek saját szakmai gyakorlatukról, valamint az azt befolyásoló szociális, kulturális és ökológiai kontextusról. • Többszempontúság érvényesítése: A különböző nézőpontok és megközelítések befogadása és integrálása. • Kritika és önkritika gyakorlása: A hallgatók elsajátítják a kritikai reflexió és az önkritikus szemlélet alkalmazását, amely lehetővé teszi számukra, hogy tudatos és felelős szakmai álláspontot alakítsanak ki. • Etikai felelősségvállalás: A kurzus a társadalmi és ökológiai dimenziók következetes figyelembevételére ösztönzi a hallgatókat, kiemelve az etikai kérdések szerepét a tervezési folyamatokban				

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás:

- A hallgató megismeri a társadalmi igazságosság elméleti kereteit, valamint azok alkalmazási lehetőségeit a művészet és a design területén;
- felismeri és megnevezi saját és más szakmai területek társadalmi és etikai dilemmáit, strukturális ellentmondásait;
- megérti a kulturális termelés és hatalmi viszonyok összefüggéseit, valamint ezek hatását a tervezési folyamatokra;
- megismeri a szakmája társadalmi, kulturális és ökológiai kontextusait, valamint ezek történeti változásait.

Képesség:

- A hallgató képes kritikusan reflektálni saját szakmai pozíciójára, és felismeri a tervezési folyamatokban megjelenő társadalmi és kulturális összefüggéseket;
- alkalmazza a társadalmi igazságosság szempontjait művészeti- és designprojektek elemzése és értelmezése során;
- önállóan értelmez és összekapcsol eltérő nézőpontokat, és ezek alapján reflektív szakmai álláspontot alakít ki;
- képes kritikai reflexiót kialakítani kortárs társadalmi és kulturális jelenségekkel kapcsolatban, és saját álláspontját önállóan, átgondoltan megfogalmazni;
- képes együttműködni különböző háttérű csoporttagokkal, és közösen keres megoldásokat társadalmilag releváns kérdésekre;
- megfogalmaz és megvalósít kisebb léptékű, kutatási projekteket, és azok eredményeit elemzően értékeli.

Attitűd:

- A hallgató nyitottan és kritikusan viszonyul a társadalmi, kulturális és környezeti szempontokhoz, és ezeket szakmai gondolkodásába beépíti;
- törekszik arra, hogy saját szakmai gyakorlatát etikai és társadalmi felelősségvállalás mentén alakítsa;
- érzékenyen és megértéssel fordul a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és azok képviselői dilemmái felé;
- értékkeént kezeli a különböző nézőpontokat, és kész az érdemi együttműködésre különböző társadalmi és kulturális háttérrel rendelkező szereplőkkel;
- elkötelezett a tudatos, fenntartható és reflektált szakmai működés mellett.

Autonómia és felelősségvállalás:

- A hallgató tudatosan vállal felelősséget saját szakmai döntéseiért és azok társadalmi, kulturális, illetve környezeti következményeiért;
- felismeri szakmai tevékenységének társadalmi beágyazottságát, és reflektál az általa képviselt értékekre és normákra;
- törekszik az etikai szempontok figyelembevételére a tervezési és alkotói döntések során;
- érzékenyen és felelősen viszonyul a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokhoz, és szakmai gyakorlatában érvényesíti a társadalmi felelősségvállalás elveit;
- képes önálló szakmai álláspont kialakítására és képviselésére, miközben nyitott a kritikára és kész a saját nézőpontja felülvizsgálatára.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

lásd a „Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai” blokkban

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus menete:

1. hét – Bevezetés, ismerkedés

A kurzus céljainak, tematikájának és követelményeinek bemutatása. Hallgatói érdeklődés feltérképezése, kulcskérdések előzetes beazonosítása.

2. hét – A szociális fogalma a kulturális mezőben

A társadalmi igazságosság kulturális értelmezéseinek áttekintése. Hogyan és milyen formákban válik a „szociális” reprezentálhatóvá a művészet és design területén?

Kötelező olvasmány: A designkultúra új nyelvet beszél. Guy Julier-vel Szentpéteri Márton beszélgetett.

http://disegno.mome.hu/articles/Disegno2015_1_2_15_GuyJulier-int.pdf

3. hét – Társadalmi igazságosság és hatalmi viszonyok a kulturális mezőben

A társadalmi igazságosság alapvető elméletei.

A kulturális mező struktúrái, a társadalmi újratermelés mechanizmusai és ezek kritikai olvasata. A hallgatók elkezdik feltérképezni saját szakmai pozícióikat.

Kötelező olvasmány:

Kulturális egyenlőtlenségek: szokások, hagyományok, hétköznapi gyakorlatok. In. Társadalmi egyenlőtlenségek. Segédanyag a Közélet Iskolája képzéseihez. 232-249.o. https://kozeletiskolaja.hu/wp-content/uploads/2019/09/ta%CC%81rsadalmi-egyelo%CC%8Btlense%CC%81gek-szo%CC%88veggyu%CC%8Bjteme%CC%81ny_ko%CC%88ze%CC%81let-iskola%CC%81ja_web.pdf?utm_source=chatgpt.com

4. hét – Etika, reprezentáció és hatalom

Mit jelent valakit „jól” képviselni? Ki beszélhet mások nevében? A reprezentáció határai, az ábrázolás etikája.

Kötelező olvasmány: Missetics Bálint (2016). Egy jószándékú félreértés: a designtermék és a hajléktalanság problémája. Artportal.

Film (részlet): *Episode III: Enjoy Poverty*

5-6. hét – Egyéni hallgatói prezentációk

A hallgatók saját választású design vagy művészeti projektet elemeznek társadalmi igazságossági szempontból, az első hetek során megismert elméleti és kritikai keretek mentén.

7. hét – A társadalmi igazságosság vizsgálati szempontjai és módszerei

Az eddig megismert példákból és prezikből kiindulva közös szempontgyűjtés, tematizálás, valamint a féléves minikutatási feladat kiadása. Rövid módszertani segédlet a kutatás megvalósításához.

8. hét – Város és vidék, globális és lokális dimenziók

A globalizáció és a lokalitás feszültségei a kulturális gyakorlatokban

Film (részlet): *Nyersanyag*

9. hét – Fenntarthatóság és ökológiai igazságosság

Az ökológiai szempontok szerepe a designban és a művészetben. A környezeti kockázatok társadalmi eloszlása.

10. hét – Kritikai, önkritikai és többszempontú pozíciók

Mit jelent a felelős szakmai pozíció? Hogyan lehet a saját mezőre reflexíven tekinteni?

Kötelező olvasmány: Balázs Anna-Hain Ferenc: Szemléleti alapvetéseik. in. Tiszavasvári láthatatlan történetei.

11–12. hét – Év végi csoportos minikutatási prezentációk

Hallgatók bemutatják saját vizsgálataik eredményeit

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- **Órai aktív részvétel:** részvétel a közös beszélgetésekben, diskussziókban, reflexiókban
- **Kötelező szakirodalmak elolvasása és feldolgozása**
- **Egyéni prezentáció készítése:** választott design- vagy művészeti projekt kritikai elemzése a kurzus első felében megismert elméleti és társadalmi szempontok alapján
- **Féléves csoportos minikutatás megvalósítása és bemutatása:**
 - **kutatási kérdés** megfogalmazása a saját szakterülettel összefüggésben
 - **kvalitatív módszerek** (interjú, megfigyelés, esettanulmány, vizuális elemzés stb.) alkalmazása
 - **eredmények prezentációja** a félév végén
 - **rövid szöveges reflexió** készítése a kutatásról (egyéni)

A tanulás környezete:

tantermi

Értékelés:

A kurzus során az órai aktivitás, az évközi egyéni prezentáció és az év végi csoportos kutatómunka kerül értékelésre. Az érdemjegy az alábbi elemek súlyozása alapján alakul ki:

- aktív részvétel az órákon és a diskussziókban – 30%
- évközi prezentáció – 30%
- kutatási projekt: eredmények, prezentáció és írásos összefoglaló – 40%

Az érdemjegy kiszámítása:

86–100 % – jeles (5)

71–85 % – jó (4)

61–70 % – közepes (3)

51–60 % – elégséges (2)

0–50 % – elégtelen (1)

Kötelező irodalom:

- Szentpéteri, M. (2015). A designkultúra új nyelvet beszél. Guy Julier-vel Szentpéteri Márton beszélgetett. Disegno 2(1-2.), 236-241
- MiseticsB. (2016). Egy jószándékú félreértés: a designtermék és a hajléktalanság problémája. Artportal. <https://web.archive.org/web/20221006081223/https://artportal.hu/magazin/egy-joszandeku-felreertes-a-designtermek-es-a-hajlektalansag-problemaja/>
- Kulturális egyenlőtlenségek: szokások, hagyományok, hétköznapi gyakorlatok. In. Társadalmi egyenlőtlenségek. Segédanyag a Közélet Iskolája képzéseihez. 232-249.o. https://kozeletiskolaja.hu/wp-content/uploads/2019/09/ta%CC%81rsadalmi-egyelo%CC%8Btlense%CC%81gek-szo%CC%88veggyu%CC%8Bjeme%CC%81ny_ko%CC%88ze%CC%81let-iskola%CC%81ja_web.pdf?utm_source=chatgpt.com

- Hain Ferenc-Balázs Anna (2023): Megközelítés. Három rövid kitérő: Szemléleti alapvetések, a települési jelenlétünk (ön)reflexiója, módszertani megfontolások. In: Tiszavasvári láthatatlan történetei : az 1997-es ún. különballagás és az egykori érpataki polgármester 2016-os "rendteremtési akciója" nyomán keletkező civil szervezeti boom és ezek települési hatásai Tiszavasvári láthatatlan történetei. , Civil Szemle XX/1. 11-30. o. online: <https://www.civilszemle.hu/wp-content/uploads/2023/05/74-Civil-Szemle-20231.pdf>

Ajánlott irodalom:

- Fraser, N. (2008). Az újraelosztástól az elismerésig? Az igazságosság dilemmái a poszt-szocializmus korában. In A. Kende & R. Vajda (Szerk.), Rasszizmus a tudományban (o. 337–387). Napvilág Kiadó.
- Bourdieu, P. (1985). Az identitás és a reprezentáció: A régió fogalmának kritikai elemzéséhez. Szociológiai figyelő, 1(1-2.), 7–22.
- Bishop C. (2007). A szociális fordulat. A kollaboráció és elégedetlenei. Exindex. <http://exindex.hu/print.php?page=3&id=531>

Ajánlott filmek:

Kix (2024)

Nyersanyag (2024)

Episode III.: Enjoy Poverty (2008)

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,
- *felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,*
- *más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók,*
- *teljes felmentés adható.*

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín **(itt kérjük jelölni a kivitelezés műhelyigényét is!)**
Szerdánként, előzetes email-es (balazsann@gmail.com) egyeztetés alapján.